

УДК 669.14:66.065.5

О. М. Жбанова, А. О. Хомовська

Державний вищий навчальний заклад

«Криворізький національний університет», Кривий Ріг

ЗМЕНШЕННЯ МЕТАЛОЄМНОСТІ СТАЛЕВИХ ВИЛИВКІВ ШЛЯХОМ УСУНЕННЯ ДЕФЕКТІВ ПРИ ЕЛЕКТРОВПЛИВІ НА СПЛАВ, ЩО КРИСТАЛІЗУЄТЬСЯ

Експлуатаційні властивості виливок із сталей залежать від наявності макро- і мікро дефектів структури, до таких дефектів, які утворюються при заливці металу в ливарну форму і в процесі кристалізації сплаву: відносяться раковини, усадкова пористість, рихлості. Ці види дефектів усуваються при механічній обробці виливків, але це призводить до збільшення енерго- матеріальних витрат. Широко використовуються різні способи утеплення надливів за допомогою засипки екзотермічними і теплоізоляційними сумішами, що в свою чергу призводить до погіршення умов праці та екології.

В даний час актуальною є розробка і впровадження різних фізико-хімічних впливів на рідкий сплав в процесі його кристалізації в ливарній формі [1]. Завдання підвищення якості розплаву найбільш ефективно може бути вирішено за рахунок впливу на процес кристалізації шляхом електричного впливу, що дозволяє ефективно впливати на тепломасоперенос, структуру і властивості виливків.

За основу експерименту була взята деталь, яка застосовується в гірничорудній промисловості «Броня», маса деталі 106 кг, а маса ливниково-живильної системи (ЛЖС) 76 кг, що значно перевищує допустимі 22-30% металу на ЛЖС. Але такий ємний надлив потрібен для даної конструкції виливки (як показало моделювання) для забезпечення внутрішньої раковини (рис. 1)

Розробка живлячої для ливника системи і вибір місця підведення ливника до тіла виливки мають важливе значення для отримання якісної деталі. Особливо це відноситься до моделей зі складною формою, різкими переходами по перетину виливків.

В умовах ливарного цеху були проведені випробування технології одержання експериментальних виливків зі сталі 110Г13Л із застосуванням електрообробки сплаву в процесі його кристалізації в ливарній формі для ПГЗК.

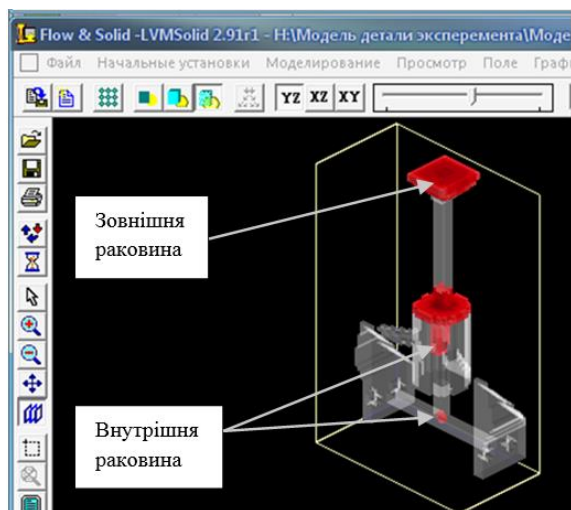

Рисунок 1. Моделювання процесу заливання і утворення ливарних дефектів досліджуваної деталі

Заливання форм здійснювали при температурі 1490 °С методом лиття за моделями, що випаляються. Обробку виливків проводили постійним електричним струмом щільністю 4-5 А/см².

Електромагнітне поле впливає на рідкоплинність, в'язкість, поверхневий натяг [2], що в свою чергу обумовлює зниження усадки та підвищення твердості сталі 110Г13Л.

Експерименти показали, що пористість металу по перетину досліджуваних проб не однакова, а електрообробка сприяє зменшенню пористості (таблиця 1). Усадкові раковини і рихлості в деталях були усунені.

Таблиця 1 – Зміна пористості в сталі 110Г13Л до і після електровпливу.

Характеристики пор	Зразок до обробки	Зразок після обробки
Об'ємна частка пор, %	8,3	2,1
Відстань між порами, мкм	223	764
Кількість пор на 1 см ² , шт	10-15	6-8
Діаметр пор, мкм	<0,5	<0,1

Висновки: Авторами запропоновано більш раціональний та економічний процес виробництва сталевих масивних виливків. Основою цього технологічного процесу може бути заміна конструкції ливникової системи при обробці розплаву електрич-

ним струмом. Тому що в результаті електричного впливу структура литого металу має велику фізичну однорідність, зменшуються обсяг і протяжність усадкових раковин, за рахунок зниження вміст газів і неметалевих включень.

Список літератури

1. *Кищенко О. М., Ткач В. В., Орел Т. В.* Улучшение качества отливок электрическим током в процессе кристаллизации // Сборник конференции ПИТ Кривой Рог – 2010. – №.10. – С. 25.

2. *Селянин И. Ф., Деев, В. Б., Башмакова Н. В. и др.* Закономерности кристаллизации алюминиевых сплавов с различным содержанием железа и марганца // Изв. ВУЗов. Черная металлургия. – 2005. – №6. – С. 48-50.